

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.031.01.2017
P/17/106

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/17/106 - Wykonywanie obowiązków przez kuratorów sądowych ¹
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
<i>Kontroler</i>	Anna Hulboj, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/318/2017 z dnia 8 grudnia 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1 – 2)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Sąd Okręgowy w Gliwicach ²
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Sędzia Sądu Okręgowego Arkadiusz Cichocki, Prezes Sądu Okręgowego w Gliwicach ³ (dowód: akta kontroli str. 3 – 6)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W Sądzie zapewniono obsadę kadrową, warunki lokalowe i wyposażenie umożliwiające realizację zadań Kurator Okręgowej, jednakże należy zwrócić uwagę na niewielki metraż pomieszczeń pracy przypadający na jedną osobę oraz niezapewnienie w pełni potrzeb związanych z obsługą biurową.

Kurator Okręgowa podejmowała działania w celu koordynacji działalności kuratorów sądowych w okręgu gliwickim oraz nadzorowała pracę Kierowników ZKSS, przeprowadzając wizytacje i lustracje Zespołów oraz egzekwując realizację wydanych zaleceń pokontrolnych. Uczestniczyła również w planowaniu środków finansowych na działalność kuratorskiej służby sądowej, w zakresie dotyczącym kosztów szkoleń i kosztów przeprowadzenia aplikacji kuratorskiej. W sytuacji przekroczenia obowiązujących standardów obciążenia pracą kuratorów zawodowych, Kurator Okręgowa podejmowała działania polegające na przesuwaniu etatów kuratorskich do Zespołów bardziej obciążonych pracą, jednakże nie wniosowała o zwiększenie liczby etatów, z uwagi na to, że obciążenie pracą od 2014 r. zmniejszało się. Kurator Okręgowa organizowała szkolenia dla kuratorów zawodowych (na których, oprócz kwestii merytorycznych, poruszano m.in. kwestię ochrony danych osobowych) oraz podejmowała działania w celu zapewnienia bezpieczeństwa kuratorom w trakcie wykonywania przez nich obowiązków służbowych. Prowadziła również nadzór nad udzielaniem pomocy postpenitencjarnej (w szczególności poprzez kontrolę dokumentacji w zakresie celowości udzielanej pomocy) oraz nadzór merytoryczny nad ośrodkami kuratorskimi (poprzez przeprowadzanie ich lustracji). W sytuacji występowania wolnych etatów, w SO

¹ W latach 2014–2017 (do zakończenia kontroli), z uwzględnieniem okresu wcześniejszego, o ile ma to wpływ na realizację zadań w badanym zakresie.

² Zwany dalej „Sądem” lub „SO”.

³ Od 10 listopada 2017 r. Poprzednio, w okresie od 28 marca 2012 r. do 9 listopada 2017 r. Prezesem SO był Sędzia SO Henryk Brzyżkiewicz.

organizowano nabory i prowadzono aplikacje kuratorskie, w oparciu o programy szkolenia aplikantów. W trzech przypadkach dopuszczono jednak do podjęcia obowiązków aplikanta kuratorskiego, a następnie – kuratora zawodowego, pomimo braku stosownych zaświadczeń psychologicznych. Kontrola i ocena pracy aplikantów kuratorskich były w trzech na siedem zbadanych przypadków dokonane przez osoby inne niż wskazane w obowiązujących przepisach.

Kurator Okręgowa terminowo opracowywała sprawozdania statystyczne, jak również wywiązywała się z obowiązku przedstawiania informacji o działalności kuratorskiej służby sądowej w okręgu na corocznym okręgowym zgromadzeniu kuratorów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja pracy kuratora okręgowego w związku z wykonywaniem zadań nałożonych ustawą o kuratorach sądowych

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą obowiązywały zarządzenia w sprawie podziału zadań i kompetencji pomiędzy Prezesem, Wiceprezesami, Kierownikiem Ośrodka Zamiejscowego i Dyrektorem Sądu Okręgowego w Gliwicach⁴. W zarządzeniach tych ustalono bezpośrednią podległość Kuratora Okręgowego Prezesowi SO oraz wskazano, który z wiceprezesów Sądu nadzoruje pracę Kuratora Okręgowego oraz służby kuratorskiej w zakresie wykonywania orzeczeń w sprawach karnych oraz wykonywania orzeczeń w sprawach rodzinnych i nieletnich.

Kurator Okręgowa została powołana na sześcioletnią kadencję z dniem 1 kwietnia 2013 r., Zastępca Kuratora Okręgowego dla Dorosłych – z dniem 1 czerwca 2007 r., a Zastępca Kuratora Okręgowego Rodzinnego – z dniem 1 maja 2007 r.

Obowiązki Kuratora Okręgowego i jego Zastępców, ustalone w zakresach obowiązków, były zgodne z zakresem działania kuratora okręgowego, określonym w art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych⁵. Ponadto, Kuratorowi Okręgowemu przypisano obowiązek udziału w naradach i konferencjach oraz organizowania i udziału w egzaminach kuratorskich, a jego Zastępcom – m.in. lustracje ośrodków kuratorskich, udzielanie kuratorom zawodowym rodzinnym pomocy w organizowaniu akcji letniej i zimowej, kontrola jej przebiegu i podsumowanie, współpraca z instytucjami i organizacjami społecznymi, udział w szkoleniach, naradach i konferencjach, opracowanie danych statystycznych na potrzeby Sądu i Ministerstwa Sprawiedliwości, opieka merytoryczna nad aplikantami kuratorskimi i udział w egzaminach kuratorskich.

Do zadań kuratora zawodowego, delegowanego do SO z sądu rejonowego, w celu udzielania Kuratorowi Okręgowemu pomocy przy wykonywaniu zadań, należało m.in. przeprowadzanie wizytacji i lustracji pracy kuratorów zawodowych dla dorosłych i aplikantów kuratorskich, opieka merytoryczna nad aplikantami kuratorskimi, nadzór nad udzielaniem pomocy postpenitencjarnej, opracowanie danych statystycznych dotyczących pionu karnego.

(dowód: akta kontroli str. 28 – 31)

⁴ Zarządzenia Prezesa Sądu nr Adm. 0181-42/13 z dnia 30 września 2013 r. oraz nr Adm.0181-23/16 z dnia 28 października 2016 r.

⁵ Dz. U z 2014 r., poz. 795 ze zm., zwana dalej „ustawą o kuratorach sądowych”.

1.2. Kurator Okręgowa dysponowała od 2013 r. trzema pomieszczeniami, znajdującymi się w budynku Sądu, przy ulicy Zawiszy Czarnego 1f. Stanowisko pracy Kurator Okręgowej znajdowało się w pomieszczeniu o powierzchni 12,80 m², w którym było również stanowisko pracy Zastępcy Kuratora Okręgowego Rodzinnego. W drugim pomieszczeniu o powierzchni 12,50 m² znajdowało się stanowisko pracy Zastępcy Kuratora Okręgowego dla Dorosłych oraz kuratora zawodowego delegowanego do SO. W trzecim pomieszczeniu o powierzchni 12,20 m² urządzono tzw. sekretariat. Wszystkie pomieszczenia posiadały wejścia bezpośrednio z korytarza, przy czym pokój Zastępcy Kuratora Okręgowego dla Dorosłych i sekretariat sąsiadowały ze sobą, natomiast między sekretariatem a pokojem Kurator Okręgowej i Zastępcy Kuratora Okręgowego Rodzinnego znajdowały się trzy inne pomieszczenia⁶ i klatka schodowa.

(dowód: akta kontroli str. 33 – 34)

Kurator Okręgowa podała, że zaakceptowała w 2013 r. przydział ww. pomieszczeń, mając na uwadze trudności lokalowe Sądu.

(dowód: akta kontroli str. 37 – 38)

W okresie objętym kontrolą, Kurator Okręgowa i jej Zastępcy byli wyposażeni w laptopy, które mogły być podłączane do drukarki oraz do sieci wewnętrznej Sądu Okręgowego, nie były natomiast podłączone do sieci *Internet*. Ponadto, do dyspozycji Kurator Okręgowej były trzy komputery stacjonarne (w tym dwa w sekretariacie), dwie drukarki, urządzenie wielofunkcyjne (kserokopiarka, faks, drukarka i skaner) oraz niszczarka dokumentów.

Kurator Okręgowa dysponowała ponadto służbowym telefonem komórkowym, natomiast jej Zastępcy, m.in. z uwagi na brak kontaktu ze stronami, nie zgłaszali takiego zapotrzebowania.

(dowód: akta kontroli str. 37 – 38)

1.3. W badanym okresie Kurator Okręgowa zwracała się do Dyrektora Sądu z wnioskami o zakup sprzętu komputerowego dla siebie i Zastępców oraz na wyposażenie sekretariatu. Wnioski te zostały zrealizowane, przy czym kurator delegowany do SO zrezygnował w 2017 r. z laptopa, ponieważ zaproponowano mu sprzęt używany. Ogółem w okresie objętym kontrolą do dyspozycji Kurator Okręgowej oddano trzy laptopy, dwa komputery stacjonarne i dwie drukarki.

(dowód: akta kontroli str. 82)

W badanych latach Kurator Okręgowa zwracała się do Prezesa Sądu z następującymi propozycjami kadrowymi, które zostały zaakceptowane:

- siedem wniosków o nadanie stopnia służbowego aplikantom kuratorskim po zdaniu egzaminu;
- osiem wniosków o awans dla kuratorów zawodowych;
- dwa wnioski o zatrudnienie kuratora zawodowego;
- osiem wniosków o zatrudnienie aplikanta;
- siedem wniosków o skrócenie aplikacji;
- dziesięć wniosków o przeniesienie kuratora;
- siedem wniosków o przesunięcie etatu;
- 26 wniosków o powołanie kierownika i cztery wnioski o odwołanie kierownika.

(dowód: akta kontroli str. 52 – 53)

⁶ Pokój świadka koronnego, pokój przeznaczony do przeprowadzania wideokonferencji oraz toaleta.

1.4. Zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy o kuratorach sądowych, do obsługi Kuratora Okręgowego i jego Zastępców, Prezes SO wyznaczył jednego pracownika Sądu. W zakresie czynności tego pracownika⁷ podano, że podlega on bezpośrednio Kierownikowi Oddziału Administracyjnego, a z 11 wymienionych zadań, pięć dotyczyło obsługi Kuratora Okręgowego.

Jak podała Kurator Okręgowa, zadania niezwiązane z obsługą jej stanowiska, zlecane były z różną częstotliwością i stopniem pilności oraz bez uzgodnienia z nią, w efekcie czego zadania na rzecz Kuratora Okręgowego schodziły na plan dalszy, co dezorganizowało pracę. W celu poprawy tej sytuacji, na wnioski Kurator Okręgowej z 8 listopada i 11 grudnia 2017 r., Prezes Sądu zwolnił pracownika sekretariatu Kuratora Okręgowego w dniach od 13 do 30 listopada 2017 r. i od 11 grudnia 2017 r. do 19 stycznia 2018 r. z obowiązku przyjmowania poczty z Oddziału Administracyjnego, celem uporządkowania dokumentów Kuratora Okręgowego.

(dowód: akta kontroli str. 38 i 42 – 46)

1.5. Jak wspomniano powyżej, w latach 2014–2017 Kurator Okręgowa wykonywała swoje zadania przy pomocy dwóch Zastępców – dla Dorosłych i Rodzinnego, powołanych w 2007 r. na podstawie art. 36 ust. 5 ustawy o kuratorach sądowych. Ponadto, na podstawie art. 38 ust. 2 ustawy o kuratorach sądowych, od 2007 r. delegowano⁸ do SO kuratora sądu rejonowego, w celu udzielenia Kuratorowi Okręgowemu pomocy przy wykonywaniu zadań.

(dowód: akta kontroli str. 7 i 47 - 51)

1.6. W okresie objętym kontrolą Kurator Okręgowa i jej Zastępcy podnosili kwalifikacje, zgodnie z wymogiem wynikającym z art. 10 ustawy o kuratorach sądowych. W latach 2014–2016 uczestniczyli w dwóch szkoleniach dotyczących pracy kuratora sądowego w 2016 r. w świetle obowiązujących zmian oraz zarządzeń i inicjatyw legislacyjnych Ministra Sprawiedliwości oraz w szkoleniu dotyczącym ochrony danych osobowych w aspekcie pracy kuratora sądowego, a w 2017 r. – w szkoleniach organizowanych przez Kuratora Okręgowego dla kuratorów zawodowych.

Ponadto, Zastępcy Kuratora Okręgowego w 2014 r. brali udział w szkoleniu dotyczącym pracy kuratora sądowego w 2015 r. w świetle obowiązujących zmian oraz zarządzeń i inicjatyw legislacyjnych Ministerstwa Sprawiedliwości, a Zastępca Kuratora Okręgowego Rodziny dodatkowo – w trzech szkoleniach w przedmiocie: obsługi systemu Informacji Prawnej LEGALIS (2015 r.), zarządzania zasobami ludzkimi (2016 r.), zarządzania zasobami w kuratorskiej służbie sądowej (2017 r.).

Kurator Okręgowa uczestniczyła również w 2014 r. w innych formach doskonalenia zawodowego, takich jak Ogólnopolska Konferencja „Pomoc dzieciom – ofiarom przestępstw” i II Kongres Kuratorski.

W okresie objętym kontrolą Kurator Okręgowa i jej Zastępcy nie uczestniczyli w szkoleniach organizowanych przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury. Uczestniczyli natomiast w czterech naradach nadzorczych organizowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

(dowód: akta kontroli str. 61 – 62 i 82)

⁷ Z dnia 4 maja 2016 r. Poprzednio, według zakresu czynności z 1 czerwca 2012 r., pracownik ten podlegał Kuratorowi Okręgowemu.

⁸ Delegacja była ustalona na rok i co roku ponawiana.

W Sądzie wprowadzono wewnętrzne uregulowania dotyczące Kuratora Okręgowego, jak również zapewniono obsadę kadrową (dwóch Zastępców Kuratora Okręgowego, kuratora oddelegowanego z sądu rejonowego, pracownika do obsługi biurowej), warunki lokalowe (trzy pomieszczenia, w tym sekretariat) i wyposażenie (laptopy, komputery stacjonarne, drukarki, urządzenie wielofunkcyjne, niszczarka dokumentów) umożliwiające realizację jego zadań, jednakże należy zwrócić uwagę na niewielki metraż pomieszczeń pracy przypadający na jedną osobę oraz niezapewnienie w pełni potrzeb związanych z obsługą biurową.

2. Realizacja zadań związanych z funkcjonowaniem i nadzorem nad kuratorską służbą sądową w okręgu

Opis stanu faktycznego

2.1. W okręgu Kuratora Okręgowego, przy dziewięciu sądach rejonowych funkcjonowało, w latach 2014 – 2016 (do 30 czerwca) 19 zespołów kuratorskiej służby sądowej⁹, a od lipca 2016 do września 2017 r. – 20 zespołów (z dniem 1 lipca 2016 r. został utworzony III Zespół wykonujący orzeczenia w sprawach karnych przy Sądzie Rejonowym w Rybniku). Według stanu na 30 września 2017 r. funkcjonowało 11 ZKSS ds. karnych, osiem ZKSS ds. rodzinnych oraz jeden ZKSS łączony¹⁰. W latach 2014–2017 w Okręgu Gliwickim limit etatów kuratorskich wynosił 177, natomiast faktyczne zatrudnienie wyniosło: 177 w 2014 r., 174 w 2015 r., 177 w 2016 r. i 173 w 2017 r.¹¹ W latach, w których faktyczne zatrudnienie kuratorów było niższe od limitu etatów, zatrudniano aplikantów kuratorskich – trzech w 2015 r. i czterech w 2017 r. Kuratorzy zawodowi byli zatrudnieni na następujących stanowiskach:

- kurator specjalista – 72 w 2014 r., 71 w 2015 r., 74 w 2016 r. i 71 w 2017 r.;
- starszy kurator zawodowy – 49 w 2014 i w 2015 r., 53 w 2016 r. i 52 w 2017 r.;
- kurator zawodowy – 56 w 2014 r., 54 w 2015 r., 50 w 2016 i 2017 r.

Ponadto w Okręgu działali kuratorzy społeczni – 1452 w 2014 r., 1402 w 2015 r., 1312 w 2016 r. i 1230 w 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 63 – 64)

Limit etatów obsługi biurowej ZKSS w Okręgu wynosił w latach objętych kontrolą odpowiednio: 19,0; 20,71; 19,5 i 20,5. Rzeczywista obsada obsługi biurowej w tych latach była zgodna z limitem etatów.

W przedstawianej corocznie na Okręgowym Zgromadzeniu Kuratorów Sądu Okręgowego w Gliwicach, informacji o działalności kuratorskiej służby sądowej, Kurator Okręgowa wskazywała, że występują niedostatki w zakresie obsługi biurowej zespołów kuratorskich, ponieważ liczba etatów nie zaspokaja potrzeb kuratorów w tym zakresie, w szczególności wobec narastającej liczby czynności formalnych i administracyjnych. Podawała także, że problem ten jest podnoszony przy każdej okazji w rozmowach z prezesami i dyrektorami sądów rejonowych Okręgu, a także sygnalizowany w pismach do Ministerstwa Sprawiedliwości.

(dowód: akta kontroli str. 65 i 358 – 396)

⁹ Zwane dalej „ZKSS” lub „Zespołami”.

¹⁰ Przy Sądzie Rejonowym w Żorach.

¹¹ Według stanu na koniec roku w latach 2014–2016 i na dzień 30 września w 2017 r.

2.2. Kurator Okręgowa realizowała obowiązek koordynowania działalności kuratorów sądowych, określony w art. 37 ust. 2 pkt 2 ustawy o kuratorach sądowych, przede wszystkim poprzez:

- organizowanie cyklicznych narad Kierowników ZKSS, oddzielnie dla pionu karnego i pionu rodzinnego. Na naradach tych omawiano i w miarę możliwości rozwiązywano na bieżąco zgłaszane problemy występujące w Zespołach, a przypadki wykraczające poza uprawnienia i możliwości Kuratora Okręgowego były konsultowane z prezesami i dyrektorami poszczególnych sądów rejonowych;
- przekazywanie do ZKSS informacji wpływających z Ministerstwa Sprawiedliwości, dotyczących funkcjonowania kuratorskiej służby sądowej, zwłaszcza dotyczące właściwej interpretacji i stosowania przepisów wykonawczych;
- informowaniu o ofertach szkoleń kuratorów sądowych, wpływających do SO z różnych ośrodków szkoleniowych.

(dowód: akta kontroli str. 108 – 109)

W sporządzanych w latach 2015–2017 informacjach o wykonaniu czynności przez Kuratora Okręgowego, odnośnie art. 37 ust. 2, pkt 1 i 2 ustawy o kuratorach sądowych podano działania takie jak: współpraca z Dyrektorem Sądu Apelacyjnego w Katowicach i dyrektorami sądów rejonowych w zakresie planowana i wydatkowania środków finansowych, bieżące monitorowanie i analiza obciążenia kuratorów, rozpatrywanie skarg na działalność kuratorów, monitorowanie zmian w przepisach prawnych.

(dowód: akta kontroli str. 66 – 73)

ZKSS w okręgu gliwickim były jednolicie zorganizowane.

(dowód: akta kontroli str. 76)

2.3. Kurator Okręgowa realizowała obowiązek nadzoru nad pracą kierowników zespołów kuratorskiej służby sądowej, określony w art. 37 ust. 2 pkt 4 ustawy o kuratorach sądowych, przede wszystkim poprzez planowe wizytacje ZKSS oraz okresowe lustracje tematyczne, zgodnie z planem zadań nadzorczych Kuratora Okręgowego na dany rok. W 2014 r. przeprowadzono lustracje w pięciu ZKSS, dotyczące kontroli pracy ich kierowników w zakresie realizowania przez nich nadzoru nad terminowością wykonywania obowiązków przez kuratorów sądowych. Wydane zalecenia:

- dokonywania nie rzadziej niż raz w miesiącu kontroli terminowości pracy kuratorów zawodowych i dokumentowania stwierdzonych zaległości wydrukami z systemu „Currenda”;
- prowadzenia rejestru czynności kontrolnych wykonywanych przez Kierownika ZKSS;
- monitorowania obciążenia kuratorów zawodowych pod kątem równego podziału obowiązków;

zostały przez Kierowników ZKSS zrealizowane.

(dowód: akta kontroli str. 108 – 122)

2.4. W latach 2014–2017, w ZKSS okręgu gliwickiego przeprowadzono łącznie 21 wizytacji (odpowiednio: cztery, pięć, sześć i sześć) oraz 37 lustracji (odpowiednio: 11, dziewięć, osiem i dziewięć). Ich zakres przedmiotowy dotyczył takich zagadnień jak:

- kontrola wykonywania zadań służbowych przez Kierowników ZKSS, zwłaszcza w zakresie nadzoru nad terminowością wykonywania obowiązków przez kuratorów sądowych;
- dokonywanie przez kuratorów sądowych analizy i oceny okoliczności decydujących o zakwalifikowaniu skazanego do grup ryzyka powrotności do przestępstwa;
- proces weryfikacji korpusu kuratorów społecznych, wspomagających kuratelę zawodową dla dorosłych w wykonywaniu ustawowych zadań, w kontekście zmniejszającej się liczby spraw dozorowych;
- wykonywanie czynności związanych z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego;
- nadzory w sprawach opiekuńczych, w których jako jeden z czynników ryzyka zdiagnozowano brak pracy, stałego źródła utrzymania lub złe warunki bytowe i socjalne, który w znacznym stopniu zdecydował o zmianie sposobu ograniczenia władzy rodzicielskiej bądź jej pozbawienia;
- czynności podejmowane w sprawach, w których sąd rodzinny zobowiązał kuratora sądowego do kontroli wykonania nałożonego na nieletniego obowiązków określonego postępowania;
- sprawy, w których sąd ustalił kontakty rodzica z dzieckiem w obecności kuratora sądowego, pod kątem właściwego dokumentowania czynności i sygnalizowania ewentualnych nieprawidłowości w zakresie realizacji prawa do osobistej styczności z dzieckiem;
- przyznawanie kuratorom społecznym miesięcznych ryczałtów z tytułu zwrotu ponoszonych przez nich kosztów;
- korzystanie przez kuratorów sądowych z instrumentów prawnych w postaci badań na obecność alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych;
- realizacja przez kuratorów zawodowych obowiązku kontroli pracy podległych kuratorów społecznych;
- efektywność współpracy kuratorów rodzinnych z instytucjami pomocowymi z zakresu wspierania rodziny w sprawach nadzorczych;
- obciążenie kuratorów zawodowych na obszarze okręgu;
- czynności kuratora w sprawach opieki prawnej osób dorosłych i nieletnich oraz nadzorów nad rodzinami zastępczymi, wykonywana cyklicznie lub jednorazowo na zlecenie sądu;
- odbywanie posiedzeń wykonawczych jako formy współpracy sądu i zawodowego kuratora sądowego.

(dowód: akta kontroli str. 123 – 153)

W wyniku badania dokumentacji z dwóch lustracji/wizytacji ZKSS z każdego roku objętego kontrolą stwierdzono, że w każdym przypadku wydano zalecenia pokontrolne i wyznaczono okres ich wdrożenia, jak również otrzymano sprawozdanie z realizacji zaleceń w określonym terminie. W wyniku tych lustracji/wizytacji stwierdzono, że kontrolowani zasługują na dobrą ocenę, a wydane zalecenia dotyczyły głównie:

- przeprowadzenia indywidualnych lub grupowych szkoleń kuratorów społecznych w zakresie metodyki pracy kuratora¹²;

¹² W zakresie: współpracy z instytucjami powołanymi do pomocy rodzinie i nieletnim; prawidłowej treści sprawozdań z przebiegu nadzoru; obowiązku zawiadomiania sądu o niemożności nawiązania pierwszego kontaktu z podopiecznym; znaczenia prawidłowego opracowania diagnozy przypadku, zawierającej ocenę przyczyn, które doprowadziły do ingerencji sądu i która powinna stanowić punkt wyjścia do ustaleń celu i metod pracy kuratora w nadzorze; kontroli realizacji obowiązków

- dokonania analizy nadzorów pod kątem wystąpienia z wnioskiem o uchylenie nadzoru lub o zmianę zarządzeń opiekuńczych bądź środka wychowawczego oraz spraw, w których sąd nie nałożył na skazanych obowiązków probacyjnych pod kątem kontynuowania dozoru lub nałożenia obowiązków probacyjnych na dalszy okres próby;
- przeprowadzenia szkolenia z zakresu obsługi urządzeń pomiarowych do badania alkoholu/narkotyków oraz zasad bezpieczeństwa i skali zagrożeń, jakie obowiązują przy wykonywaniu tego typu badań;
- zwiększenia aktywności kuratora zawodowego w nadzorach wieloletnich i trudnych, wykonywanych przez kuratorów społecznych.

(dowód: akta kontroli str. 154 – 159)

2.5. Wykonując w latach 2014–2017 obowiązek określony w art. 37 ust. 2 pkt 6 ustawy o kuratorach sądowych, Kurator Okręgowa (wraz z innymi kuratorami okręgowymi z apelacji katowickiej) uczestniczyła w spotkaniach z Dyrektorem Sądu Apelacyjnego w Katowicach dotyczących planowania środków na potrzeby kuratorskiej służby sądowej. W 2014 r. odbyły się dwa spotkania, w 2015 r. – trzy, w 2016 r. – jedno, a w 2017 r. – dwa spotkania, w tym jedno w związku z pismem kuratorów okręgowych apelacji o uwzględnianie środków na awanse w 2018 r. Ponadto, w latach objętych kontrolą, Kurator Okręgowa podawała do Oddziału Kadr SO informacje o liczbie planowanych szkoleń dla kuratorów zawodowych oraz o szacunkowych kosztach związanych z aplikacją kuratorską.

W 2014 r. plan wydatków na działalność kuratorskiej służby sądowej wyniósł 20.951,0 tys. zł, a wydatkowane środki wyniosły 20.896,6 tys. zł, tj. 99,7 % planu¹³. Wydatki związane z działalnością kuratorów zawodowych wyniosły 13.704,4 tys. zł, z tego wydatki osobowe stanowiły 13.627,8 tys. zł, a wydatki rzeczowe – 76,6 tys. zł, natomiast wydatki związane z działalnością kuratorów społecznych wyniosły 7.192,3 tys. zł, z tego na kuratelę dla dorosłych – 4.324,1 tys. zł, a na kuratelę rodzinną – 2.868,1 tys. zł.

W 2015 r. plan wydatków na działalność kuratorskiej służby sądowej wyniósł 20.918,6 tys. zł, a wydatkowane środki wyniosły 20.906,7 tys. zł, tj. 99,9% planu. Wydatki związane z działalnością kuratorów zawodowych wyniosły 13.689,6 tys. zł, z tego wydatki osobowe stanowiły 13.548,4 tys. zł, a wydatki rzeczowe – 141,1 tys. zł, natomiast wydatki związane z działalnością kuratorów społecznych wyniosły 7.217,2 tys. zł, z tego na kuratelę dla dorosłych – 4.486,9 tys. zł, a na kuratelę rodzinną – 2.730,3 tys. zł.

W 2016 r. plan wydatków na działalność kuratorskiej służby sądowej wyniósł 21.736,4 tys. zł, a wydatkowane środki wyniosły 21.630,5 tys. zł, tj. 99,5% planu. Wydatki związane z działalnością kuratorów zawodowych wyniosły 14.658,3 tys. zł, z tego wydatki osobowe stanowiły 14.500,2 tys. zł, a wydatki rzeczowe – 158,2 tys. zł, natomiast wydatki związane z działalnością kuratorów społecznych wyniosły 6.972,1 tys. zł, z tego na kuratelę dla dorosłych – 4.100,6 tys. zł, a na kuratelę rodzinną – 2.871,6 tys. zł.

W 2017 r. plan wydatków na działalność kuratorskiej służby sądowej wyniósł 20.846 tys. zł. Według stanu na 30 września 2017 r. wydatkowano 15.309,2 tys. zł, tj. 73,4% planu. Wydatki związane z działalnością kuratorów zawodowych wyniosły

probacyjnych; sposobów weryfikowania informacji podawanych przez skazanych i członków ich rodzin; kwalifikacji osób do grup ryzyka.

¹³ Informacje o planach i wydatkach na Kuratorską Służbę Sądową w okręgu gliwickim w latach 2014 – 2017 r ustalono w oparciu o informacje przekazane przez dziewięciu dyrektorów sądów rejonowych w okręgu gliwickim oraz przez Dyrektora Sądu Okręgowego w Gliwicach .

10.941,1 tys. zł, z tego wydatki osobowe stanowiły 10.816,0,2 tys. zł, a wydatki rzeczowe – 125.1 tys. zł, natomiast wydatki związane z działalnością kuratorów społecznych wyniosły 4.368,1 tys. zł, z tego na kuratelę dla dorosłych – 2.280,3 tys. zł, a na kuratelę rodzinną – 2.087,8 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 160 – 162)

2.6. W latach 2014–2015 r. liczba etatów kuratorów zawodowych w ZKSS ds. karnych w okręgu gliwickim wynosiła 105, a w latach 2016–2017 wzrosła do 107. Liczba etatów w poszczególnych zespołach wynosiła od pięciu w ZKSS w Żorach (pion karny – zespół połączony) do 14 w I ZKSS w Rybniku. W 2016 r. w Rybniku został utworzony III ZKSS, a etaty zostały rozdzielone – po siedem na dwa Zespoły, przy czym w 2017 r. liczbę etatów w III ZKSS zwiększono do ośmiu. W 2016 r. zwiększono liczbę etatów o jeden w III ZKSS w Gliwicach (do dziewięciu) i w ZKSS w Żorach (do sześciu). W 2017 r. przesunięto jeden etat z I ZKSS w Raciborzu do III ZKSS w Rybniku.

W latach 2014–2016 przeciętne obciążenie ZKSS ds. karnych w okręgu gliwickim ogółem¹⁴ zmniejszyło się z 18908 spraw w 2014 r. do 15494 w 2016 r., w tym liczba dozorów własnych¹⁵ wykonywanych osobiście przez kuratorów zawodowych wyniosła odpowiednio 2587 i 2038. Natomiast obciążenie to według stanu na 30 września 2017 r. wyniosło 12140 spraw, w tym 2122 dozorów własnych. Obciążenie to było następujące:

- w zakresie dozorów¹⁶ – w 2016 r. liczba dozorów spadła i wyniosła łącznie 7288 (z 10981 w 2014 r.), w tym wykonywanych przez kuratorów społecznych 5250 (z 8394 w 2014 r.). W 2014 r. przeciętne obciążenie Zespołów wyniosło od 1480 (I ZKSS w Rybniku) do 502 (I ZKSS w Raciborzu), w tym wykonywanych przez kuratorów społecznych od 1211 do 322. W 2016 r. w związku ze spadkiem liczby dozorów, przeciętne obciążenie wyniosło od 354 (I ZKSS w Raciborzu) do 968 (I ZKSS w Jastrzębiu Zdroju), w tym wykonywanych przez kuratorów społecznych od 248 do 716. Według stanu na 30 września 2017 r. liczba dozorów wyniosła łącznie 5844, w tym 4045 wykonywanych przez kuratorów społecznych;
- w zakresie innych¹⁷ spraw – w 2016 r. nastąpił ich wzrost do 8206 spraw (z 7.927 w 2014 r.). Przeciętne obciążenie w 2014 r. wyniosło od 1336 (I ZKSS w Rybniku) do 288 (w ZKSS w Żorach), w 2016 r. obciążenie to wyniosło od 363 (ZKSS w Żorach) do 1000 (I ZKSS w Rudzie Śląskiej). Według stanu na 30 września 2017 r. przeciętne obciążenie w zakresie tych spraw wyniosło od 343 (ZKSS w Żorach) do 770 (I ZKSS w Rudzie Śląskiej).

W latach 2014–2015 r. liczba etatów kuratorów zawodowych w ZKSS ds. rodzinnych w okręgu gliwickim wynosiła 68, a w latach 2016–2017 zmniejszyła się do 66. Liczba etatów w poszczególnych Zespołach wynosiła od trzech (ZKSS w Żorach – zespół połączony) do 14 w ZKSS w Gliwicach. W 2016 r. zwiększono liczbę etatów o jeden w ZKSS w Jastrzębiu Zdroju (do siedmiu), natomiast zmniejszono o jeden etat

¹⁴ „Ogółem” – wszystkie środki probacji wykonywane przez kuratorów wykonujących orzeczenia w sprawach karnych, wykazywane w sprawozdaniach MS-S40, część I, dział 1, wiersz 01, kolumna 10, tj.: „dozory” kuratora oraz „inne” zadania, w tym pozostałe stałe czynności.

¹⁵ „Własne” – wykazywane w części I, dział 1, wiersz 02, kolumna 11 oraz dozory elektroniczne wykazywane w wierszach 19, 20 i 21, kolumna 11.

¹⁶ Wszystkie dozory kuratorów wykazane w sprawozdaniach MS-S40 część I dział 1 wiersz 02, kolumna 10 oraz dozory elektroniczne wykazane w wierszach 19, 20, i 21 kolumna 10.

¹⁷ „Inne” – zadania wykazywane w sprawozdaniach MS-S40, część I dział 1 wiersz 07 i 15 (bez dozorów elektronicznych) kolumna 10 oraz sprawy zawieszono, sprawy „O” i „Kkw” – wykazane w części 1, dział 1.1., wiersz 01, 12 i 12k, kolumna 1.

w ZKSS w Rybniku (do 11), w Wodzisławiu Śląskim (do pięciu) i w Zabrze (do ośmiu). W 2017 r. przesunięto jeden etat z ZKSS w Żorach (liczba etatów wyniosła dwa) do ZKSS w Rybniku (liczba etatów wyniosła 12).

W latach 2014–2016 przeciętne obciążenie ZKSS ds. rodzinnych ogółem¹⁸ zmniejszyło się z 6933 spraw w 2014 r. do 5293 w 2016 r., w tym nadzory własne wynosiły odpowiednio 1038 i 977. Obciążenie to, według stanu na 30 września 2017 r., wyniosło 5197 spraw, w tym nadzory własne – 962. Obciążenie to było następujące:

- w zakresie nadzorów – w 2016 r. liczba nadzorów spadła i wyniosła 4821 (z 5655 w 2014 r.), w tym wykonywanych przez kuratorów społecznych – 3844 (z 4617 w 2014 r.). W 2014 r. przeciętne obciążenie Zespołów wyniosło od 1376 w ZKSS w Gliwicach do 272 w ZKSS w Żorach, w tym wykonywanych przez kuratorów społecznych od 1138 do 210. W 2016 r. w związku ze spadkiem liczby nadzorów, przeciętne obciążenie wyniosło od 1139 (ZKSS w Gliwicach) do 210 (ZKSS w Żorach), w tym wykonywanych przez kuratorów społecznych od 939 do 174. Według stanu na 30 września 2017 r. liczba nadzorów wyniosła łącznie 4704, w tym 3742 wykonywanych przez kuratorów społecznych;
- w zakresie innych¹⁹ spraw – w 2016 r. ich liczba spadła do 472 spraw (z 1278 w 2014 r.). Przeciętne obciążenie w 2014 r. wyniosło od 379 (ZKSS w Wodzisławiu Śląskim) do pięciu (ZKSS w Żorach), w 2016 r. obciążenie to wyniosło od 154 (ZKSS w Rudzie Śląskiej) do jednego (ZKSS w Jastrzębiu Zdroju i Wodzisławiu Śląskim). Według stanu na 30 września 2017 r. przeciętne obciążenie w zakresie tych spraw wyniosło od 161 (ZKSS w Zabrze) do jednej sprawy (ZKSS w Wodzisławiu Śląskim).

(dowód: akta kontroli str. 163 – 170)

Zastępca Kuratora Okręgowego wyjaśniła, że do zadań kuratorów należy wykonywanie jednorazowych wywiadów środowiskowych, które zajmują do 50% ich czasu pracy, a nie zostały uwzględnione w standardach obciążeniowych. Zdaniem Kuratora Okręgowego, wywiady środowiskowe stanowią zadania objęte czynnościami nadzorczymi, a zatem ich liczba była uwzględniana przy przenoszeniu etatów oraz wnioskowaniu o dodatki specjalne. Według danych za 2017 r., wykazanych w sprawozdaniach statystycznych z działalności kuratorskiej służby sądowej MS-S40, kuratorzy dla dorosłych przeprowadzili ogółem 13453 wywiady, w tym kuratorzy zawodowi – 11537 (średnio 108 wywiadów na etat). Kuratorzy rodzinni wywiadów takich przeprowadzili ogółem 16204, w tym kuratorzy zawodowi – 15710 (średnio 238 wywiadów na etat).

(dowód: akta kontroli str. 171 – 172)

Kurator Okręgowa wyjaśniła: *„Od 2007 r. w kuratorskiej służbie sądowej w całej Polsce nie była zwiększana liczba etatów kuratorskich. Przed kontrolowanym okresem obciążenie kuratorów w okręgu gliwickim było bardzo duże, nawet kilkukrotnie przewyższające obowiązujące standardy. Z Ministerstwa Sprawiedliwości dochodziły jednak informacje, że nowych etatów nie będzie, zatem pisanie wniosków w tym zakresie nie miało sensu. Od 2014 r. obciążenie kuratorów systematycznie spada i obecnie znajduje się ono na poziomie poniżej*

¹⁸ „Ogółem” – wszystkie środki probacji wykonywane przez kuratorów wykonujących orzeczenia w sprawach rodzinnych i nieletnich, wykazywane w sprawozdaniach MS-S40, część II, dział 1, wiersz 01, kolumna 10, tj.: „nadzory” kuratora oraz „inne” zadania.

¹⁹ „Inne” – zadania wykazywane w sprawozdaniach MS-S40, część II dział 1 wiersz 06, kolumna 10, a w szczególności opieka prawna, udział kuratora w kontaktach rodziców z dzieckiem, odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej, kontrola zobowiązań nałożonych na nieletnich rodziców.

obowiązujących standardów, a zatem wnioskowanie o dodatkowe etaty nie znajduje uzasadnienia.”

(dowód: akta kontroli str. 74 – 79)

Jak podała Kurator Okręgowa w dalszym ciągu występuje niedostateczne zapewnienie obsługi biurowej zespołów kuratorskich, co podnoszono wielokrotnie.

(dowód: akta kontroli str. 78 – 79)

2.7. W badanym okresie w Sądzie ogłoszono dwa konkursy na aplikację kuratorską – 13 kwietnia 2015 r. na dwa etaty i 22 lutego 2017 r. na jeden etat. Procedura naboru na aplikację była każdorazowo ustalana przez Prezesa SO w oparciu o pismo z Ministerstwa Sprawiedliwości²⁰ i ogłaszana na stronie internetowej Sądu.

W wyniku konkursu w 2015 r., na aplikację kuratorską zakwalifikowały się dwie osoby, a Komisja Kwalifikacyjna podjęła decyzje o utworzeniu listy rezerwowej dla potrzeb obsadzenia ewentualnych wolnych etatów, na którą wpisała trzy osoby. W wyniku konkursu w 2017 r., na aplikację kuratorską zakwalifikowała się jedna osoba, a na aplikację kuratorską na zastępstwo zakwalifikowały się cztery osoby. Utworzono także listę rezerwową, na którą wpisano trzy osoby.

(dowód: akta kontroli str. 173 – 196)

Stosownie do wymogu określonego w art. 75 ust. 2 ustawy o kuratorach sądowych, dla aplikacji tych został opracowany programy szkolenia aplikantów kuratorskich, zatwierdzony przez Prezesa Sądu. Ujęta w nich problematyka zajęć dotyczyła w szczególności systemu prawnego i organizacji wymiaru sprawiedliwości; zagadnień z zakresu prawa karnego, postępowania karnego i wykonawczego, postępowań w sprawach nieletnich; funkcjonowania ośrodków kuratorskich; metodyk pracy kuratora sądowego; kodeksu etyki kuratora sądowego. W programie z 2017 r. uwzględniono ponadto prawo rodzinne z wybranymi elementami prawa cywilnego.

(dowód: akta kontroli str. 76, 197 – 212)

W celu przeprowadzenia konkursów na aplikację kuratorską, Prezes Sądu powołał pięciosobowe Komisje Rekrutacyjne. W 2015 r. z wszystkimi członkami Komisji Rekrutacyjnej podpisane zostały umowy o dzieło, których przedmiotem było przygotowanie i przeprowadzenie egzaminu pisemnego i ustnego na aplikację kuratorską, a w 2017 r. umowy takie zostały podpisane z trzema członkami Komisji (nie podpisano umów z Kuratorem Okręgowym i jego Zastępcą).

(dowód: akta kontroli str. 89 – 96)

Wyjaśniając przyczyny podpisania powyższych umów, na podstawie których wypłacono wynagrodzenia członkom Komisji Rekrutacyjnych Prezes Sądu podał, że opracowanie pytań do egzaminu ustnego i pisemnego nie należało do zakresów czynności tych osób. Powołał się na pismo p.o. Zastępcy Dyrektora Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji z 6 sierpnia 2010 r., z którego wynikało, że w związku z brakiem uregulowań prawnych postulowanym rozwiązaniem pozostaje wynagradzanie członków komisji rekrutacyjnych na podstawie umów zlecenia. W 2017 r. nie zawarto umów z członkami komisji – kuratorami, w związku z pismem Sekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości z 17 października 2016 r., zalecającego przyznawanie w takich przypadkach dodatków specjalnych (z tytułu wykonania czynności wykraczających poza zakres obowiązków), zamiast

²⁰ Nr DWOiP-II541-7/11 z 4 października 2011 r.

zawierania umów cywilno-prawnych. Dlatego też członkom komisji w 2017 r. – kuratorom zostały przyznane dodatki specjalne.

(dowód: akta kontroli str. 102 – 106)

W okresie objętym kontrolą, Prezes Sądu, w wyniku wniosków siedmiu aplikantów, po uzyskaniu pozytywnej opinii Kuratora Okręgowego, wyraził zgodę na skrócenie im aplikacji do dziewięciu miesięcy. Kurator Okręgowa wyjaśniła, że na pozytywną opinię kuratora w tych sprawach wpłynęło:

- duże doświadczenie tych osób, wynikające z długoletniego (od trzech do 10 lat) pełnienia funkcji kuratora społecznego;
- duże doświadczenie zawodowe aplikantów, szczególnie w zawodach pokrewnych (takich jak: praca w domu dziecka, w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, w ośrodku pomocy społecznej);
- organizacyjne możliwości przeprowadzania aplikacji w skróconym terminie;
- dobre postępy w odbywaniu aplikacji.

(dowód: akta kontroli str. 77)

2.8. W okręgu gliwickim funkcjonowało siedem ośrodków kuratorskich, przy czterech sądach rejonowych. We wszystkich ośrodkach w latach 2014–2015, były przeprowadzone lustracje. W ich wyniku pozytywnie oceniono kontrolowaną działalność. W przypadku trzech ośrodków wydano zalecenia w sprawie sposobu prowadzenia dokumentacji.

(dowód: akta kontroli str. 213 – 220)

2.9. Nadzór nad udzielaniem pomocy postpenitencjarnej, sprawowany przez Kurator Okręgową, na podstawie art. 37 ust. 2 pkt 12 ustawy o kuratorach sądowych, w latach 2014–2017 polegał na:

- rozdziale środków finansowych przeznaczonych na ten cel pomiędzy sądy i ZKSS, na podstawie składanych przez nie kwartalnych informacji o wydatkowanych i posiadanych środkach oraz liczbie osób, którym pomocy udzielono;
- kontroli dokumentacji pod względem celowości i zasadności udzielanej pomocy;
- kontroli pracy Kierowników wizytowanych Zespołów pod kątem terminowości postępowania kuratorów w udzielaniu pomocy z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Jak podała Zastępca Kuratora Okręgowego dla Dorosłych, w okresie ostatnich czterech lat nie stwierdzono uchybień w tym zakresie. Podała także, że w związku z nowelizacją przepisów, od 1 stycznia 2018 r. każdy sąd będzie sporządzać plan finansowy Funduszu we własnym zakresie, w tym określać wysokość środków przeznaczonych na pomoc postpenitencjarną dla osób zwalnianych z zakładów karnych.

Wysokość udzielonej pomocy postpenitencjarnej w okręgu w okresie objętym kontrolą wzrastała i wyniosła: 187.476,22 zł w 2014 r., 207.529,73 zł w 2015 r., 227.216,00 zł w 2016 i 138.860,00 zł w 2017 r. (do 30 września). Natomiast liczba przypadków udzielonej pomocy zmniejszała się i wyniosła odpowiednio: 1248, 1235, 1.205 i 719. Odmówiono udzielenia takiej pomocy odpowiednio w 49, 93, 46 i 25 przypadkach.

Pomoc postpenitencjarna, udzielona w postaci świadczenia pieniężnego wyniosła 44.812,10 zł w 2014 r., 69.785,94 zł w 2015 r., 73.703,00 zł w 2016 r., 54.870,00 zł w 2017 r. (do 30 września) i dotyczyła odpowiednio: 295, 380, 390 i 292

przypadków. Pomoc postpenitencjarna o najwyższej wartości została udzielona w postaci bonów, wyniosła odpowiednio: 139.760 zł – 1305 bonów, 135.270 zł – 1306 bonów, 151.210 zł – 1175 bonów oraz 83.990 zł – 1407 bonów. W latach 2014–2016 sfinansowano zakupy żywności, odzieży, leków, itp., odpowiednio: 11 zakupów na kwotę 412,30 zł, 10 zakupów na kwotę 430,00 zł, 14 zakupów na kwotę 504 zł. Ponadto, w latach 2014–2017 pokryto koszty kursów zawodowych, porad i leczenia specjalistycznego: w 2014 r. cztery przypadki na kwotę 630,00 zł, a w 2015 r. i 2016 r. po dwa przypadki na kwoty odpowiednio 549,00 zł i 150,00 zł. Wartość innych form pomocy (takich jak pokrycie kosztów zakwaterowania i czynszu) wyniosła w 2014 r. 1.861,82 zł (10 przypadków), w 2015 r. 1.494,79 zł (sześć przypadków) oraz w 2016 r. 1.649 zł (siedem przypadków).

Najczęstszymi przyczynami odmów udzielenia pomocy z Funduszu były:

- nieprzedstawienie dokumentów potwierdzających okoliczności wskazane we wniosku o przyznanie pomocy;
- upływ sześciomiesięcznego okresu wyznaczonego do otrzymania pomocy;
- objęcie osoby ubiegającej się o środki z Funduszu, pomocą ośrodka pomocy społecznej;
- brak merytorycznych przesłanek do otrzymania pomocy (szczególnych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy), w tym brak przesłanek do otrzymania kolejnej pomocy.

Kurator Okręgowy podała, że nie wystąpił przypadek odmowy przyznania pomocy z uwagi na brak środków z Funduszu.

W okresie objętym kontrolą zostały złożone trzy skargi na odmowę przyznania pomocy, z tego w dwóch przypadkach odmówiono przyznania kolejnej pomocy, a w jednym – wniosek nie spełniał wymogów formalnych. We wszystkich przypadkach sąd penitencjarny utrzymał w mocy decyzje kuratorów.

(dowód: akta kontroli str. 79, 221 – 223)

2.10. W latach 2014–2017 (do 30 września) Kierownicy ZKSS złożyli siedem wniosków o awans kuratorów zawodowych, a Kurator Okręgowa zaopiniowała je negatywnie, z uwagi na brak środków finansowych przeznaczonych na ten cel. Natomiast z 56 złożonych przez Kierowników ZKSS wniosków o przyznanie dodatku specjalnego kuratorom zawodowym, 52 Kurator Okręgowa zaopiniowała pozytywnie (cztery negatywnie z uwagi na brak środków). Również z powodu braku środków finansowych, z 10 wniosków Kierowników Zespołów o przyznanie dodatkowego etatu, siedem zostało rozpatrzonych negatywnie.

W okresie objętym kontrolą, Kurator Okręgowy poinformowała dwóch prezesów sądów rejonowych i Prezesa SO o stwierdzeniu naruszenia obowiązków przez trzech kuratorów zawodowych. W jednym przypadku prezes sądu rejonowego udzielił kuratorowi kary porządkowej w postaci upomnienia, w drugim – nie uznał zgłoszenia za podstawę do nałożenia kary. W trzecim przypadku wszczęte zostało postępowanie dyscyplinarne, w wyniku którego kurator został zawieszony w obowiązkach przez trzy miesiące (od maja do sierpnia 2016 r.), a następnie Sąd Dyscyplinarny orzeczeniem z dnia 16 września 2016 r. wymierzył mu karę dyscyplinarną wydalenia ze służby²¹.

W okresie objętym kontrolą Kurator Okręgowy przedkładała Prezesowi Sądu propozycje nagród dla kuratorów zawodowych z okręgu gliwickiego, uwzględniając:

²¹ Po odwołaniu kuratora, stosunek pracy został rozwiązany z dniem 30 listopada 2017 r.

- oceny Kierowników ZKSS w oparciu o takie kryteria jak: rzetelność wykonywania obowiązków sądowych, współpraca z Kierownikiem i wykonywanie poleceń służbowych, dyspozycyjność, współpraca z Zespołem, dodatkowe zadania, długotrwała absencja,
- ocenę Kuratora Okręgowego i jego Zastępców,
- dostępny budżet.

Wnioski Kuratora Okręgowego dotyczyły przyznania nagród 164 kuratorom w 2014 r., 163 – w 2015 r., 168 – w 2016 r. i 160 w 2017 r., które zostały zaakceptowane przez Prezesa Sądu.

(dowód: akta kontroli str. 224 – 227)

Realizując w okresie objętym kontrolą zadanie kuratora okręgowego określone w art. 37 ust. 2 pkt 5 ustawy o kuratorach sądowych, skontrolowano i oceniono pracę:

- ośmiu kuratorów zawodowych – w wyniku kontroli sporządzono dokument pn. „Ocena pracy wraz z wnioskiem o nadanie wyższego stopnia służbowego”, który w pięciu przypadkach został podpisany przez Kuratora Okręgowego lub Zastępcę, a w trzech przypadkach – przez kuratora specjalistę, delegowanego do pomocy Kuratorowi Okręgowemu;
- siedmiu aplikantów kuratorskich – we wszystkich przypadkach zadanie to zostało zlecone Kierownikowi ZKSS, w tym w trzech przypadkach zadanie to zostało wykonane przez kuratorów zawodowych z danego ZKSS.

(dowód: akta kontroli str. 228 – 246)

Kurator Okręgowa wyjaśniła, że kurator oddelegowana, przeprowadziła samodzielnie kontrolę i dokonała oceny pracy trzech kuratorów zawodowych ze względu na nadzwyczajne okoliczności, które wówczas miały miejsce, tj. w kwietniu 2016 r. SO niespodziewanie otrzymał środki finansowe na przyznanie ośmiu awansów kuratorom zawodowym. Jak dalej wyjaśniła, procedura poprzedzająca nadanie kuratorowi wyższego stopnia jest czasochłonna i pracochłonna, a kurator oddelegowana miała odpowiednie kwalifikacje i przeprowadziła kontrole na polecenie Zastępcy Kuratora Okręgowego dla Dorosłych, który przez nieuwagę nie autoryzował tego dokumentu.

(dowód: akta kontroli str. 77)

Dokonanie kontroli i oceny pracy aplikantów kuratorskich przez kuratorów zawodowych z danego ZKSS opisano poniżej w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*.

2.11. W badanym okresie do Kuratora Okręgowego zostało skierowanych 105 skarg dotyczących czynności kuratorów sądowych w okręgu, z tego: 21 w 2014 r., 24 w 2015 r. i po 30 w 2016 r. i trzech kwartałach 2017 r. Skargi były rozpoznawane w trybie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 9 maja 2012 r. w sprawie skarg i wniosków dotyczących działalności sądów powszechnych²². Kuratorów dla dorosłych dotyczyły 63 skargi (odpowiednio: 12, 16, 18 i 17), a kuratorów rodzinnych 42 skargi (odpowiednio: 9, 8, 12 i 13). Spośród 105 skarg, trzy zostały uznane za zasadne – po jednej z 2014, 2015 i 2017 r. (wszystkie dotyczyły kuratorów rodzinnych).

Analiza sześciu spraw związanych z rozpoznawaniem skarg, wykazała, że Kurator Okręgowy udzielił odpowiedzi skarżącemu w terminie do 30 dni od dnia otrzymania

²² Dz. U. poz. 524.

skargi, natomiast w dwóch przypadkach, w których skarga została przekazana Kuratorowi Okręgowemu do załatwienia przez sąd rejonowy, skarżący otrzymał odpowiedź po upływie 40 i 57 dni.

(dowód: akta kontroli str. 247 – 255)

2.12. W badanym okresie, Kurator Okręgowy realizując obowiązek określony w art. 37 ust. 2 pkt 11 ustawy o kuratorach sądowych, zorganizował 10 szkoleń dla kuratorów zawodowych. W 2014 r. – zorganizowano pięć szkoleń, w których uczestniczyło od 11 do około 90 osób (głównie kuratorzy z pionu karnego), w 2015 r. i 2016 r. zorganizowano po jednym szkoleniu - dla kuratorów z pionu karnego (90 osób) i dla kierowników zespołów karnych (12 osób), w 2017 r. zorganizowano trzy szkolenia, w których uczestniczyło od 12 do 88 osób z pionu karnego oraz 53 kuratorów z pionu rodzinnego.

Zakres przedmiotowy szkoleń dotyczył:

- aspektów wykonywania kary poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego,
- ochrony danych osobowych w aspekcie pracy kuratora sądowego,
- nowelizacji przepisów (Kk, Kpk, i Kkw),
- kary ograniczenia wolności, grup ryzyka powrotności do przestępstw, pisemnych upomnień,
- wykonywania dozoru, środków karnych, środków kompensacyjnych w wyroku łącznym,
- zadań kuratorów sądowych wykonujących orzeczenia w sprawach rodzinnych i nieletnich,
- biurowości elektronicznej dla wszystkich zespołów kuratorskiej służby sądowej (w tym szkoleniu uczestniczyli również pracownicy obsługi).

Ponadto Kurator Okręgowa organizowała narady szkoleniowe z kierownikami zespołów kuratorskich: w 2014 r. – dziewięć, w 2015 r. – cztery, w 2016 r – pięć, a w 2017 r. sześć narad.

Kurator Okręgowa nie posiadała danych o uczestnictwie kuratorów w szkoleniach organizowanych przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury. Szkolenia te były organizowane w różnych sądach na terenie kraju, a nabór na nie odbywał się poprzez indywidualne logowanie się na platformie Szkoły. W budynku Sądu odbyły się w 2016 r. dwa takie szkolenia, dotyczące wykonywania orzeczeń karnych w świetle zmian w Kkw i nowego modelu postępowania przygotowawczego oraz nowego modelu w postępowaniu karnym.

(dowód: akta kontroli str. 256 – 258)

2.13. W latach 2014–2017, w okręgu gliwickim odnotowano osiem przypadków agresji wobec kuratorów sądowych. Trzy przypadki dotyczyły pogryzienia kuratora przez psa, w tym w dwóch przypadkach był to pies nadzorowanego, a w jednym – pies sąsiadów. Nie wstąpił uszczerbek na zdrowiu kuratora. Jeden przypadek dotyczył naruszenia nietykalności cielesnej kuratora, sprawa została zgłoszona na Policję, a po przeproszeniu kuratora umorzono postępowanie. W pozostałych czterech sprawach, za groźby karalne, czynną napaść, pobicie oraz groźby karalne i naruszenie nietykalności cielesnej kuratora, sprawcy zostali ukarani.

W dniu 27 czerwca 2017 r. Kurator Okręgowy zorganizował spotkanie informacyjne kuratorów sądowych w celu zapoznania ich z programem „Bezpieczny kurator”. W wyniku dokonanej prezentacji tego programu, w trzech sądach wdrożono go, a kuratorzy zostali zaopatrzeni w urządzenia „Safety Pad”. W czterech sądach prowadzone były działania (na różnym etapie zaawansowania) w celu wdrożenia

programu, a w dwóch sądach nie podjęto takich działań (w jednym sądzie kuratorzy nie byli zainteresowani, a w drugim sądzie kuratorzy nie podjęli decyzji czy chcą uczestniczyć w programie). Ponadto, przy wejściu do wszystkich sądów w okręgu zamontowano bramki do wykrywania metalu, a ochrona sprawdzała osoby wchodzące pod kątem trzeźwości i posiadania niebezpiecznych przedmiotów.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa kuratorom sądowym w okręgu, dla wszystkich kuratorów przy czterech sądach zakupiono odstraszacze dla psów.

Kuratorzy uczestniczyli także w szkoleniach, organizowanych przez sądy rejonowe, obejmujących tematykę bezpieczeństwa pracy kuratorów sądowych – dwóch w 2014 r., siedmiu w 2015 r., jednym w 2016 r. i siedmiu w 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 259 – 263)

2.14. W celu zapewnienia bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych, w tym danych wrażliwych, Kurator Okręgowy zorganizował dla kuratorów sądowych w 2014 r. szkolenie „Ochrona danych osobowych w aspekcie pracy kuratora sądowego”, w którym wzięło udział 87 osób. Szkolenia w tym zakresie były także prowadzone przez sądy rejonowe – jedno w 2016 r. i dwa w 2017 r., w których uczestniczyli kuratorzy zawodowi i społeczni. Na naradzie kierowników kuratorskiej służby sądowej (5 października 2016 r.) polecono przeprowadzić szkolenie kuratorów społecznych w zakresie przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych podczas zbierania i przechowywania informacji uzyskanych w trakcie wykonywania zadań. Zastępca Kuratora podała także, że niedopuszczalne są praktyki korzystania przez kuratorów społecznych z niezaszyfrowanych nośników danych.

Kurator Okręgowy podała, że regularnie podczas narad, lustracji oraz wizytacji poruszana była kwestia odpowiedniego zabezpieczenia danych przez kuratorów zawodowych i społecznych. Ponadto w dniu 16 stycznia 2018 r. poleciła wszystkim kierownikom kuratorskiej służby sądowej przeprowadzić szkolenie kuratorów społecznych w zakresie przestrzegania zasad bezpieczeństwa przetwarzania danych w porozumieniu z administratorami danych, a także zwrócić się z prośbą do dyrektorów sądów rejonowych o możliwość zakupu dla kuratorów społecznych szyfrowanych sprzętowo nośników danych, które mogłyby pełnić funkcje jednego nośnika przetwarzanych przez kuratorów społecznych danych.

(dowód: akta kontroli str. 264 – 271)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Trzy osoby (z tego dwie w Sądzie Rejonowym w Gliwicach i jedną w Sądzie Rejonowym w Zabrze) dopuszczono do podjęcia obowiązków aplikanta kuratorskiego, a następnie – kuratora zawodowego, pomimo że nie posiadały one zaświadczeń psychologicznych, o których mowa w § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 września 2014 r. w sprawie badań lekarskich i psychologicznych kandydatów do objęcia urzędu sędziego²³, czym naruszono art. 72 w zw. z art. 5 ust. 1 pkt 3 i ust. 3 ustawy o kuratorach sądowych.

(dowód: akta kontroli str. 272)

Wyjaśniając przyczyny przyjęcia na aplikację i zatrudnienia osób bez ważnych zaświadczeń psychologicznych, Kurator Okręgowa wyjaśniła, że skierowała do Prezesa SO stosowne wnioski zakładając, że weryfikacja dokumentacji tych osób zostanie dokonana przez Oddział Kadr SO. Podała także, że w związku

²³ Dz. U. poz. 1293 ze zm.

ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, w dniu 2 stycznia 2018 r zwróciła się do Prezesa SO o opracowanie procedury związanej z zatrudnianiem aplikantów.

(dowód: akta kontroli str. 37, 82)

2. Kontrola i ocena pracy trzech aplikantów kuratorskich została dokonana przez kuratorów zawodowych z danego ZKSS, tj. niezgodnie z art. 37 ust. 2 pkt 5 ustawy o kuratorach sądowych, stanowiącym, iż czynności te należą do zakresu działania kuratora okręgowego, który w uzasadnionych wypadkach może je zlecić kierownikowi zespołu kuratorskiej służby sądowej.

(dowód: akta kontroli str. 228 – 243)

Jak wyjaśniła Kurator Okręgowa, zlecenie Kierownikom ZKS dokonania oceny pracy aplikantów było stosowaną praktyką, ponieważ patron i Kierownik ZKSS mają najlepszą orientację, co do umiejętności nabytych przez aplikanta i jego przydatności do służby. W tych trzech przypadkach nie zauważyła jednakże, iż oceny nie zostały podpisane przez Kierowników ZKSS.

(dowód: akta kontroli str. 245 – 247)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. NIK zwraca uwagę, że pomimo wykazywania tendencji malejącej w okresie objętym kontrolą, obciążenie pracą kuratorów zawodowych przekraczało limity określone w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 czerwca 2003 r. w sprawie standardów obciążenie pracą kuratora zawodowego²⁴.

W latach 2014–2016, średnia liczba spraw karnych przypadająca na jeden etat była wyższa od limitu liczby tych spraw (łącznie), prowadzonych przez kuratora zawodowego dla dorosłych, w przypadku wszystkich Zespołów, a w 2017 r. w przypadku czterech z 12 Zespołów w okręgu. W 2014 r., średnia liczba spraw rodzinnych przypadająca na jeden etat była wyższa od limitu liczby tych spraw (łącznie), prowadzonych przez kuratora rodzinnego, w przypadku czterech Zespołów, a w 2017 r. – w przypadku jednego z dziewięciu Zespołów w okręgu.

Różnica pomiędzy średnią liczbą spraw przypadającą na jeden etat i limitem liczby spraw (łącznie), prowadzonych przez kuratora zawodowego, wynosiła w przypadku spraw karnych: od 39 do 92 w 2014 r., od 17 do 61 w 2015 r., od pięciu do 65 w 2016 r. i od trzech do 17 w 2017 r., a w przypadku spraw rodzinnych – od trzech do 12 w 2014 r. i trzy w 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 163 – 170)

2. NIK zwraca uwagę, że kontrola i ocena pracy trzech kuratorów zawodowych została dokonana przez kuratora zawodowego delegowanego do pomocy Kuratorowi Okręgowemu, w sytuacji gdy, zgodnie z art. 37 ust. 2 pkt 5 ustawy o kuratorach sądowych, zadania te należą do zakresu działania Kuratora Okręgowego, który, w uzasadnionych przypadkach, może je zlecić kierownikowi zespołu kuratorskiej służby sądowej.

(dowód: akta kontroli str. 228 – 243)

3. W jednej sprawie, w której skargę na sporządzony przez kuratora wywiad i zawartą w nim ocenę o skazanym, złożyli skazany oraz dwie inne osoby (siostra i matka skazanego), w piśmie do skazanego poinformowano go o skargach tych dwóch osób, a kopię tego pisma przekazano tym osobom do wiadomości. NIK zwraca uwagę, że każdy skarżący winien uzyskać odpowiedź odrębnym pismem.

(dowód: akta kontroli str. 250 – 255)

²⁴ Dz. U. Nr 116, poz. 1100.

Kurator Okręgowa realizowała obowiązki określone w art. 37 ust 2 ustawy o kuratorach sądowych, m.in. poprzez: przeprowadzanie wizytacji i lustracji Zespołów i ośrodków kuratorskich, uczestniczenie w planowaniu środków finansowych na szkolenia i aplikację kuratorską, organizowanie szkoleń dla kuratorów, kontrolę dokumentacji w zakresie celowości udzielanej pomocy postpenitencjarnej. W sytuacji przekroczenia obowiązujących standardów obciążenia pracą kuratorów zawodowych, Kurator Okręgowa podejmowała działania polegające na przesuwaniu etatów kuratorskich do Zespołów bardziej obciążonych pracą, jednakże nie wnioskowała o zwiększenie liczby etatów, z uwagi na to, że obciążenie pracą od 2014 r. zmniejszało się. W trzech przypadkach dopuszczono do podjęcia obowiązków aplikanta kuratorskiego, a następnie – kuratora zawodowego, pomimo braku stosownych zaświadczeń psychologicznych. Kontrola i ocena pracy aplikantów kuratorskich były w trzech na siedem zbadanych przypadków dokonane przez osoby inne niż wskazane w obowiązujących przepisach.

3. Obowiązki o charakterze sprawozdawczym.

Opis stanu faktycznego

3.1. W okresie objętym kontrolą, zespoły kuratorskiej służby sądowej oraz Kurator Okręgowy sporządzali sprawozdania (półroczne i roczne) MS-S40, obejmujące statystyki sądowe w zakresie kuratorskiej służby sądowej w systemie informatycznym SAP. Ustalono, że daty widniejące w systemie, w poniższych przypadkach wskazywały na przekroczenie obowiązujących terminów na przekazanie sprawozdania²⁵:

- wprowadzając sprawozdanie za 2014 r., Zespół Kuratorów Sądowych przy Sądzie Rejonowym w Rudzie Śląskiej dokonał ostatniego wpisu, 12 stycznia 2015 r. i taka też data widniała przy zatwierdzeniu sprawozdania przez Prezesa SR w Rudzie Śląskiej. Kurator Okręgowy dokonał zatwierdzenia w dniu 12 stycznia 2015 r.;
- wprowadzając sprawozdanie za 2015 r. Zespół Kuratorów przy SR w Wodzisławiu Śląskim dokonał jego zatwierdzenia 12 stycznia 2016 r., a Zespół Kuratorów przy SR w Żorach – 15 stycznia 2016 r. Data wpisu Kuratora Okręgowego i Prezesa SO to 15 stycznia 2016 r.;
- wprowadzając sprawozdanie za 2016 r. sześć zespołów²⁶ dokonało jego zatwierdzenia 9 stycznia 2017 r.: (8 stycznia 2017 r. przypadał w niedzielę), Kurator Okręgowy dokonał zatwierdzenia w dniu 11 stycznia, a Prezes SO – 12 stycznia 2017 r.;
- wprowadzając sprawozdanie za I półrocze 2017 r. dwa Zespoły Kuratorów²⁷ dokonały wpisu 27 lipca 2017 r., w tej dacie zatwierdzenia dokonał Kurator Okręgowy i Prezes SO.

(dowód: akta kontroli str. 285 – 292)

²⁵ Zespół kuratorskiej służby sądowej przy sądzie rejonowym powinien przekazać sprawozdanie MS-40 w formie elektronicznej do sądu okręgowego do 8. dnia kalendarzowego po półroczu i roku, a Kurator Okręgowy powinien przekazać sprawozdanie do Ministerstwa Sprawiedliwości do 12. dnia kalendarzowego.

²⁶ Zespół Kuratorów nr 1 przy SR w Wodzisławiu Śląskim, Zespoły Kuratorów nr 1 i 2 przy SR w Rybniku, Zespoły Kuratorów nr 1 i 2 przy SR w Raciborzu oraz Zespół Kuratorów nr 2 przy SR w Gliwicach.

²⁷ Nr 2 przy SR w Zabrze oraz nr 2 przy SR w Jastrzębiu Zdroju.

Jak wyjaśniła Zastępca Kuratora Okręgowego, na poziomie Sądu program SAP nie daje możliwości podglądu historii zatwierdzania sprawozdań, widoczna jest bowiem data ostatniej czynności, zatem w przypadku dokonywania korekt sprawozdania nie można ustalić daty pierwszego wpisu. Podała też, że kierownicy zespołów kuratorskich terminowo wywiązują się ze sporządzania sprawozdań statystycznych, a Kurator Okręgowy korzysta z możliwości podglądu sporządzania sprawozdań w systemie i monitoruje cały proces. Podała także, że korekta sprawozdań za I półrocze 2017 r. dotyczyła błędnie wykazanego limitu etatów obsługi biurowej oraz błędnie wykazanej liczby kuratorów społecznych.

(dowód: akta kontroli str. 293 – 296)

Kurator Okręgowy sporządzał w systemie informatycznym SAP sprawozdania w zakresie statystyki sądowej MS-S400. Analiza sprawozdania MS-400 za 2016 r. wykazała, że sprawozdanie to zostało rzetelnie sporządzone

(dowód: akta kontroli str. 292 i 302 – 303)

3.2. Do gromadzenia danych potrzebnych do sporządzania statystyk, wszystkie zespoły kuratorskiej służby sądowej w okręgu gliwickim wykorzystują dane zaewidencjonowane w systemie informatycznym „Kurator”, które były automatycznie przenoszone do sprawozdania MS-S40.

W ocenie Zastępcy Kuratora, program jest dobrze skonfigurowany i przejrzysty i nie stwarza problemów z wpisywaniem danych. Natomiast sporadyczne problemy wynikające z niewspółgrania programu „Currenda” i SAP na bieżąco były zgłaszane informatykom i korygowane na poziomie sądów rejonowych.

(dowód: akta kontroli str. 285)

3.3. Corocznie²⁸, na Okręgowym Zgromadzeniu Kuratorów Sądu Okręgowego w Gliwicach, stosownie do postanowień art. 51 pkt 6 ustawy o kuratorach sądowych, Kurator Okręgowa przedstawiała informację o działalności kuratorskiej służby sądowej, przy czym w protokole ze Zgromadzenia w 2017 r. zapisano, że zostało przedstawione sprawozdanie z działalności Kuratorskiej Służby Sądowej okręgu Sądu Okręgowego w Gliwicach. Przedstawione informacje w głosowaniach zostały przyjęte przez Okręgowe Zgromadzenie Kuratorów.

(dowód: akta kontroli str. 345 – 396)

Ocena cząstkowa

W okresie objętym kontrolą Kurator Okręgowa terminowo opracowywała sprawozdania statystyczne. Wywiązywała się także z obowiązku wynikającego z art. 51 pkt 6 ustawy o kuratorach sądowych i przedstawiała na corocznym okręgowym zgromadzeniu kuratorów informację o działalności kuratorskiej służby sądowej.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁹, wnosi o podjęcie działań zapewniających:

²⁸ W dniach 9 maja 2014 r., 1 grudnia 2015 r., 18 kwietnia 2016 r. i 2 października 2017 r.

²⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, zwana dalej „ustawa o NIK”.

1. Przedkładanie wymaganych zaświadczeń psychologicznych, potwierdzających spełnienie przez aplikantów kuratorskich i kuratorów zawodowych wymogu posiadania zdolności ze względu na stan zdrowia do pełnienia obowiązków na stanowisku kuratora.
2. Dokonywanie kontroli i oceny pracy aplikantów kuratorskich przez Kuratora Okręgowego lub, w uzasadnionych przypadkach, przez Kierowników ZKSS.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 31 stycznia 2018 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontroler nadzorujący
Monika Kopczyk
Doradca ekonomiczny**

.....